

Mezinárodní projekt mobility Digitální publikování ve znakových jazycích

Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky Masarykovy univerzity (Středisko Teiresiás) připravilo ve spolupráci s partnerskou norskou organizací Statped a jejím Centrem pro výukové materiály a technologie mezinárodní projekt mobility, zaměřený na výměnu zkušeností v oblasti publikování videodokumentů v českém a norském znakovém jazyce. Statped je norskou národní speciálněpedagogickou institucí pro vzdělávání osob se specifickými potřebami. Zřizovatelem Statpedu je norské ministerstvo školství a jeho činnost charakterizuje multidisciplinární přístup, mezioborové znalosti, interdisciplinární spolupráce přesahující tradiční profesní hranice, spolupráce s dalšími pracovišti a službami. Součástí jeho strategie je stejně jako v případě MU rozvoj nových poznatků na základě vlastního výzkumu a praktických zkušeností.

Navzdory skutečnosti, že znakové jazyky byly formálně uznány jako přirozené jazyky a jako součást evropského kulturního dědictví (Rezoluce Evropského parlamentu o znakových jazycích, 1988), jejich postavení v rámci vzdělávacího systému je dosud poměrně slabé. Hrají zde roli dva hlavní faktory: omezený počet uživatelů a skutečnost, že znakové jazyky tradičně neměly písemnou podobu, což komplikovalo jejich formální analýzu, deskripci, studium i výuku a vedlo k subjektivním přístupům. Kontinuální severská tradice výuky ve znakovém jazyce je inspirativní pro Masarykovu univerzitu, jež dokázala v průběhu uplynulých 15 let soustředit ve svých studijních programech téměř polovinu všech vysokoškolských studentů a pedagogů, kteří při svém studiu a výuce znakový jazyk používají. Tato výchozí situace byla pro obě instituce motivací, aby se setkaly, zahájily spolupráci a sdílely zkušenosti ze svého specifického kulturního prostředí.

Cílem projektu je upřesnit roli, kterou znakový jazyk ve vzdělávacích systémech hraje - oproti tradičnímu využití jako nástroje pro komunikaci v reálném čase je třeba řešit i jeho roli v dokumentech zafixovaných a strukturovaných podle pravidel platných pro písemnictví. Dokumenty tohoto typu jsou v primárním a sekundárním školství učebnice a doporučená beletrie, v terciárním školství jednak programové dokumenty, jednak výzkumné zprávy či závěrečné práce publikované ve znakovém jazyce. Projekt se neuzavírá teoretickým otázkám jakékoliv původní tvorby ve znakových jazycích a technických předpokladů pro operativní a uživatelsky vstřícné vytváření, sdílení a sledování těchto dokumentů. Jednání povedou pedagogové a informatici, kteří jsou uživateli českého a norského znakového jazyka, a slyšící i neslyšící odborníci v oblasti digitálního publikování. V rámci projektu proběhnou studijní pobyty ve Statpedu v Heimdaldu a ve Středisku Teiresiás MU, zaměřené na rozbor stávajících nástrojů a postupů obou institucí. Zvláštní pozornost bude věnována tzv. hybridní knize, což je platforma, kterou MU vyvinula pro tento účel (vzájemně provázaný a synchronizovaný text, zvuk a video). Po vyhodnocení podmínek využitelnosti různých řešení v sekundárním a terciárním vzdělávání navrhnou obě strany strategie vhodné nejen pro uživatele znakových jazyků.

„Projekt má také dva sekundární cíle: jednak rozšířit počet dokumentů dostupných ve znakovém jazyce a dále dosáhnout všeobecného zvýšení sebedůvěry a profesionality příslušníků neslyšící komunity jakožto jedné z lingvistických a kulturních minorit, což by mohlo vést k posílení jejich pozice na evropském trhu práce, zejména však ve vzdělávacích

institucích a v oblasti vědeckého výzkumu,“ uvádí PhDr. Petr Peňáz, ředitel střediska pro pomoc studentům se specifickými nároky na Masarykově univerzitě.

Jednoletý projekt mobility (NF-CZ07-MOP-3-230-2015) Střediska Teireisás MU a Statpedu získal grantovou podporu z Norských fondů a fondů EHP v oblasti vzdělávání (CZ07 – EEA and Norway Scholarship Programme).